Evropski parlament
2019-2024

Odbor za zunanje zadeve

2023/2117(INI)

5.9.2023

OSNUTEK POROČILA

o izvajanju skupne zunanje in varnostne politike – letno poročilo za leto 2023 (2023/2117(INI))

Odbor za zunanje zadeve

Poročevalec: David McAllister

PR_INI

VSEBINA

Stran

PREDLOG RESOLUCIJE EVROPSKEGA PARLAMENTA.....3

OBRAZLOŽITEV 9

PREDLOG RESOLUCIJE EVROPSKEGA PARLAMENTA

o izvajanju skupne zunanje in varnostne politike – letno poročilo za leto 2023 (2023/2117(INI))

Evropski parlament,

– ob upoštevanju Pogodbe o Evropski uniji (PEU), zlasti členov 21 in 36,

– ob upoštevanju poročila podpredsednika Komisije/visokega predstavnika Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko z dne 15. junija 2023 z naslovom Poročilo o SZVP – naše prednostne naloge v letu 2022,

– ob upoštevanju strateškega kompasa za varnost in obrambo – za Evropsko unijo, ki varuje svoje državljane in državljanke, vrednote in interese ter prispeva k mednarodnemu miru in varnosti, ki ga je Evropski svet podprl 24. marca 2022,

– ob upoštevanju sklepov Evropskega sveta z dne 29. in 30. junija 2023,

– ob upoštevanju Sklepa Sveta (SZVP) 2021/509 z dne 22. marca 2021 o vzpostavitvi Evropskega mirovnega instrumenta in razveljavitvi Sklepa (SZVP) 2015/528[1],

– ob upoštevanju predloga Komisije za uredbo Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. junija 2023 o vzpostavitvi instrumenta za Ukrajino (COM(2023)0338),

– ob upoštevanju skupnega sporočila Komisije in visokega predstavnika Evropske unije za zunanje zadeve in varnostno politiko z dne 1. decembra 2021 Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru, Odboru regij in Evropski investicijski banki z naslovom Strategija Global Gateway (JOIN(2021)0030),

– ob upoštevanju skupnega sporočila Komisije in Visoke predstavnice Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko Evropskemu parlamentu in Svetu z dne 7. junija 2023 z naslovom „Nova agenda za odnose med EU ter Latinsko Ameriko in Karibi“ (JOIN(2023)0017),

– ob upoštevanju resolucije generalne skupščine OZN z dne 23. februarja 2023 o načelih Ustanovne listine Združenih narodov, na katerih temelji celovit, pravičen in trajen mir v Ukrajini (A/RES/ES-11/6) in prejšnjih resolucij generalne skupščine OZN o agresiji nad Ukrajino,

– ob upoštevanju resolucije generalne skupščine OZN z dne 7. aprila 2022 o začasni ukinitvi pravice Ruske federacije do članstva v Svetu za človekove pravice (A/RES/ES-11/3),

– ob upoštevanju vmesnega pregleda Instrumenta za sosedstvo ter razvojno in mednarodno sodelovanje – Globalna Evropa,

[1] UL L 102, 24.3.2021, str. 14.

– ob upoštevanju člena 54 Poslovnika,

– ob upoštevanju poročila Odbora za zunanje zadeve (A9-0000/2023),

A. ker na pravilih temelječ mednarodni red vse bolj izpodbijajo avtokratski akterji, ki skušajo spodkopati večstranske organizacije, povzročajo destabilizacijo in ogrožajo svetovno varnost;

B. ker je ruska vojna agresija proti Ukrajini spodbudila EU, da je ponovno v ospredje postavila svojo širitveno politiko, ki ostaja njen najučinkovitejši zunanjepolitični instrument;

C. ker je ruska vojaška agresija proti Ukrajini poudarila potrebo po ambicioznejšem, verodostojnejšem in enotnejšem ukrepanju EU na svetovnem prizorišču ter poudarila, da morajo države članice pokazati potrebno politično voljo za preobrazbo skupne zunanje in varnostne politike v celovito evropsko politiko;

1. poudarja, da sposobnost EU, da deluje kot globalni akter na področju zunanje politike, zanesljiv mednarodni partner ter verodostojen varnostni in obrambni akter, temelji na njeni sposobnosti, da širi svoje vrednote, hkrati pa proaktivno opredeljuje, uveljavlja in brani svoje interese v svetu;

2. opozarja, da bi moralo zunanje delovanje EU temeljiti na vrednotah in načelih iz člena 2, člena 3(5) in člena 21 PEU, ki so navdihnili ustanovitev, razvoj in širitev EU; meni, da bi morala EU svojo skupno zunanjo in varnostno politiko oblikovati v skladu s tem in na podlagi naslednjih štirih načel: obravnavanje posledic ruske vojne agresije proti Ukrajini, prilagoditev struktur in postopkov odločanja EU, krepitev multilateralizma, ki temelji na pravilih, in uveljavljanje interesov z razvojem trdnih strateških partnerstev;

Obravnavanje posledic ruske vojne agresije proti Ukrajini

3. ponovno najstrožje obsoja rusko vojno agresijo proti Ukrajini; zahteva, naj Rusija in njene pridružene enote prenehajo z vsemi vojaškimi akcijami ter naj rusko vodstvo nemudoma in brezpogojno umakne svoje enote iz Ukrajine in iz vseh drugih držav, katerih ozemlje ali dele ozemlja nezakonito zaseda;

4. izraža spoštovanje pogumnemu ukrajinskemu ljudstvu, ki pogumno brani svojo državo, suverenost, neodvisnost in ozemeljsko celovitost, hkrati pa tudi evropski način življenja;

5. poudarja, da ruska vojaška agresija proti Ukrajini destabilizira vzhodno sosedstvo in Zahodni Balkan, kar ogroža varnost same EU; zato meni, da bi morala EU dati prednost procesu širitve in reformi sosedske politike;

6. poudarja, da morajo države članice skupaj vlagati v obrambo, in poziva k celovitemu izvajanju strateškega kompasa;

7. izreka pohvalo Svetu in državam članicam za odločen odziv na rusko vojno agresijo proti Ukrajini; poziva k nadaljnji osamitvi Ruske federacije z okrepitvijo izvajanja omejevalnih ukrepov, tudi proti Belorusiji; poziva k proaktivni diplomaciji s tretjimi

državami, da bi čim bolj zmanjšali izogibanje tem sankcijam; spodbuja Komisijo, podpredsednika/visokega predstavnika in države članice, naj mobilizirajo mednarodno podporo mirovni formuli, ki jo je predstavila Ukrajina; poudarja, da si morajo EU in njene države članice nujno prizadevati za ustanovitev posebnega mednarodnega sodišča za pregon kaznivega dejanja agresije proti Ukrajini, ki so ga zagrešili politično in vojaško vodstvo Ruske federacije in njeni zavezniki; poziva Komisijo, naj pripravi pravno utemeljen predlog za uporabo neuporabljenih ruskih sredstev za financiranje obnove Ukrajine;

8. pozdravlja hitro vzpostavitev misije Evropske unije za vojaško pomoč; ugotavlja, da je ta misija oprijemljiv dokaz neomajne podpore EU Ukrajini;

9. poziva države članice, naj ohranijo odločenost, ki so jo že izkazale, in Ukrajini zagotovijo nadaljnjo politično, humanitarno, vojaško, z infrastrukturo povezano, gospodarsko in finančno podporo, dokler bo to potrebno; v zvezi s tem pozdravlja predlog Komisije o vzpostavitvi instrumenta za Ukrajino;

10. vztraja, da se EU ne more stalno zanašati na ad hoc mobilizacijo, in v zvezi s tem opozarja, da je treba izboljšati zmogljivost EU za ukrepanje v odziv na svetovne krize;

Prilagoditev struktur in postopkov odločanja EU

11. obžaluje, da je bil potencial za hitro, učinkovito in uspešno zunanje, varnostno in obrambno ukrepanje, kot ga določajo premostitvene klavzule PEU, izkoriščen le v zelo omejenem obsegu; ponovno poziva Svet, naj postopoma preide na glasovanje s kvalificirano večino za odločitve na področjih skupne zunanje in varnostne politike, ki niso vojaškega ali obrambnega pomena;

12. ponovno poudarja, da ima Parlament pomembno vlogo v skupni zunanji in varnostni politiki, saj s svojimi ločenimi instrumenti, kanali in stiki posebej prispeva k tej politiki;

13. poziva k polni uporabi pristopa Ekipa Evropa, da bi zagotovili učinkovito dodeljevanje sredstev; vztraja, da je Parlament del Ekipe Evropa in bi ga bilo treba tako tudi obravnavati;

14. meni, da je potreben strožji parlamentarni nadzor nad zunanjim delovanjem EU, vključno z rednim dostopom do zaupnih informacij;

15. poziva države članice, naj skupni zunanji in varnostni politiki namenijo zadostno financiranje;

Krepitev multilateralizma, ki temelji na pravilih

16. poudarja, da bi bilo treba večstranske forume, med katerimi je predvsem OZN in njene agencije, obravnavati kot obliko sodelovanja po izbiri EU; v zvezi s tem izraža zaskrbljenost zaradi vse večjega pomena izključnih oblik sodelovanja, ki pričajo o vse večji konkurenci med velikimi silami; poziva države članice, naj okrepijo vključujoče oblike večstranskega upravljanja, in v zvezi s tem spodbuja Komisijo, Evropsko službo za zunanje delovanje in Svet, naj okrepijo medinstitucionalno sodelovanje z večstranskimi organizacijami, ki so sestavni del mednarodnega sistema, ki temelji na

pravilih, in upravljanja svetovnih skupnih dobrin;

17. poudarja, da mora EU ostati zanesljiva zaveznica v razvojnem sodelovanju po vsem svetu; izraža zaskrbljenost, ker se EU sooča z vse večjim dvomom in nesodelovanjem; poziva EU, naj se odzove na pričakovanja partnerskih držav in hitro uresniči politične sporazume z njimi, da bi dokazala, da se lahko mednarodni sistem, ki temelji na pravilih, spopade s sodobnimi izzivi;

18. poziva Komisijo, naj strategijo Global Gateway učinkovito uporablja kot instrument za povečanje prisotnosti in prepoznavnosti EU po vsem svetu z naložbami v infrastrukturo, ki ustvarjajo nacionalno vrednost v partnerskih državah, v skladu s cilji trajnostnega razvoja;

Uveljavljanje interesov z razvojem trdnih strateških partnerstev

19. poudarja, da je treba okrepiti obstoječa partnerstva s podobno mislečimi državami, in poudarja pomen vzpostavljanja zavezništev z drugimi državami svetovnega juga;

20. poudarja pomen močnega in strateškega čezatlantskega sodelovanja; poziva Komisijo, naj spodbuja tesnejše vezi s ključnimi partnerji v Združenih državah in Kanadi, da bi se spoprijeli s svetovnimi izzivi, ki vplivajo na naše skupne vrednote, interese, varnost in blaginjo;

21. pozdravlja sklenitev Windsorskega okvira; poziva k bolj strukturiranemu sodelovanju z Združenim kraljestvom na področju zunanjih zadev in k večji vključenosti Združenega kraljestva v evropske varnostne in obrambne projekte;

22. pozdravlja ustanovitev posvetovalne skupine Belorusija-EU, ki bo omogočila stalen dialog med EU in beloruskimi demokratičnimi silami, ter stalno podporo ruskim zagovornikom človekovih pravic in neodvisnim medijem v Rusiji in zunaj nje;

23. opozarja, da je treba pokazati resnično politično zavezanost pristopnim pogajanjem z Albanijo, Črno goro, Severno Makedonijo in Srbijo, pod pogojem, da se izvedejo reforme, povezane z EU;

24. pozdravlja podelitev statusa kandidatke za članstvo v EU Ukrajini, Moldaviji ter Bosni in Hercegovini ter odpravo vizumske obveznosti za državljane Kosova; poudarja, da se bo vloga Gruzije za pristop k EU ocenjevala glede na dosežke in uspešnost države pri izpolnjevanju kopenhavnskih meril za članstvo v EU;

25. meni, da bi bil pristop Ukrajine in Moldavije k EU geostrateška naložba v združeno in močno Evropo; pozdravlja že doseženi napredek pri reformah in poziva Komisijo, naj predstavi ambiciozen načrt za pristopna pogajanja, ki se bodo začela pred koncem tega leta, ter za postopno vključevanje Ukrajine in Moldavije v politike in programe EU;

26. poudarja, da pristopnega procesa Turčije k EU ni mogoče nadaljevati, če turška vlada ne bo drastično spremenila svojega ravnanja; poziva EU in turško vlado, naj si prizadevata za tesnejše, bolj dinamično in strateško partnerstvo; poziva Komisijo, naj poišče vzporeden in realističen okvir za odnose med EU in Turčijo, ki bo upošteval interese vseh udeleženih strani;

27. spodbuja podpredsednika/visokega predstavnika in Komisijo, naj okrepita južno razsežnost sosedstva EU, tudi z okrepljenim dialogom, ter zagotovita ustrezna sredstva za pravočasno in učinkovito izvajanje nove agende za Sredozemlje;

28. je seznanjen s političnim dogovorom o celovitem partnerskem svežnju s Tunizijo; opozarja, da ta memorandum o soglasju postavlja pogoje, in poziva Komisijo, naj zagotovi njihovo spoštovanje;

29. poudarja potrebo po bolj strateškem sodelovanju z zalivskimi državami, zlasti pri spodbujanju regionalne varnosti, sodelovanja, podnebnih ukrepov in človekovih pravic;

30. pozdravlja obnovitev diplomatskih odnosov med Kraljevino Saudovo Arabijo in Islamsko republiko Iran; obsoja brutalno zatiranje demonstracij po smrti Mahse Amini, ki ga izvajajo iranska policija in varnostne sile, vključno z Islamsko revolucionarno gardo;

31. pozdravlja Abrahamove sporazume in pričakuje, da bodo privedli do miru, stabilnosti in umiritve napetosti na Bližnjem vzhodu; ponovno poudarja, da neomajno podpira sporazumno rešitev z dvema državama za Izrael in Palestino na podlagi meja iz leta 1967 z dvema suverenima, demokratičnima državama in Jeruzalemom kot skupnim glavnim mestom;

32. poudarja, da je treba v odziv na rusko in kitajsko delovanje v regiji povečati prisotnost EU v Srednji Aziji; poudarja interes EU za okrepitev gospodarskih odnosov in okrepitev političnih vezi z državami Srednje Azije, da bi med drugim čim bolj zmanjšali izogibanje sankcijam proti Rusiji in Belorusiji;

33. ponovno poudarja, da je mirna, stabilna in na pravilih temelječa indijsko-pacifiška regija v evropskem interesu, in v ta namen spodbuja tesnejše politične vezi s podobno mislečimi partnerji v skladu s strategijo EU za sodelovanje v indijsko-pacifiški regiji, zlasti z Japonsko, Republiko Korejo, Avstralijo in Novo Zelandijo;

34. ugotavlja, da so geopolitični izzivi okrepili skupni interes EU in Indije za zagotavljanje varnosti, blaginje in trajnostnega razvoja; pozdravlja ustanovitev Sveta EU-ZDA za trgovino in tehnologijo; poziva k vrhunskemu srečanju med Indijo in EU, da bi dvostranski odnosi ostali visoko na dnevnem redu;

35. meni, da je vzpon Kitajske še vedno eden od glavnih geopolitičnih izzivov 21. stoletja in zahteva večdimenzionalni odziv, da bi EU še naprej sodelovala s Kitajsko pri številnih ključnih vprašanjih, hkrati pa zmanjšala tveganost odnosov z zmanjšanjem prevelike gospodarske odvisnosti v kritičnih sektorjih;

36. obsoja sistem prisilnega dela pod vodstvom kitajske vlade in njene zločine proti človeštvu v Xinjiangu; opozarja, da politika „ene Kitajske“ ostaja temelj odnosov med EU in Kitajsko;

37. odločno obsoja stalne vojaške provokacije Kitajske proti Tajvanu in ponovno odločno zavrača vsakršno enostransko spremembo sedanjega stanja v Tajvanski ožini;

38. poudarja, da je treba združiti sredstva, kar pomeni, da je za učinkovito povečanje

političnega odtisa EU v Pacifiku potreben pravi pristop Ekipe Evropa;

39. poudarja, da je Združenje držav jugovzhodne Azije (ASEAN) ključni zaveznik pri krepitvi multilateralizma, ki temelji na pravilih; poziva k tesnemu sodelovanju v skladu s skupno izjavo voditeljev EU in ASEAN z dne 14. decembra 2022, da bi oblikovali regionalno dinamiko, ki presega binarne omejitve kitajsko-ameriške konkurence;

40. pozdravlja podpis sporazuma po izteku sporazuma iz Cotonouja in njegovih regionalnih protokolov, ki bodo po ratifikaciji omogočili doslej največjo regionalno osredotočenost na afriške, karibske in pacifiške države; poziva Komisijo in podpredsednika/visokega predstavnika, naj zagotovita nadaljnje ukrepanje na vrhu EU-Afriška unija februarja 2022, da bi poglobili sodelovanje pri pobudah skupnega interesa in izpolnili potrebe partnerskih držav v Afriki;

41. je seznanjen z vrhunskim srečanjem med EU in Skupnostjo latinskoameriških in karibskih držav, vendar izraža zaskrbljenost, da to ni prelomnica v odnosih med regijama, zlasti glede na vse večji vpliv Kitajske in Rusije v Latinski Ameriki in na Karibih; poziva države članice in Evropsko službo za zunanje delovanje, naj si prizadevajo za proaktivno diplomacijo v regiji, z močnim poudarkom na obrambi večstranskega svetovnega reda, mednarodnem pravu ter spoštovanju demokracije in človekovih pravic; pozdravlja zaključek pogajanj o naprednem okvirnem sporazumu med EU in Čilom ter o pridružitvenem sporazumu med EU in Mehiko; poziva Komisijo, naj odločno napreduje pri sporazumu z Mercosurjem, in opozarja, da je treba dokončati ratifikacijo pridružitvenega sporazuma med EU in Srednjo Ameriko;

42. poziva k večjemu sodelovanju EU na Arktiki v zvezi s posledicami podnebnih sprememb, industrijsko in gospodarsko konkurenco ter svobodo plovbe;

43. poudarja, da bi bilo treba južno polarno regijo zaradi spreminjajoče se geopolitične dinamike obravnavati kot novo zanimivo območje; poudarja pomen večstranskega sodelovanja pri upravljanju zaščitenih morskih območij;

°

° °

44. naroči svoji predsednici, naj to resolucijo posreduje Evropskemu svetu, Svetu, Komisiji, podpredsedniku Komisije/visokemu predstavniku Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko ter vladam in parlamentom držav članic.

OBRAZLOŽITEV